

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет мистецтв
Кафедра декоративно-прикладного мистецтва та дизайну

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Анна Ємельова

«14» травня 2025 р.

Реєстраційний № _____

«____» _____ 2025 р.

ПРОЄКТУВАННЯ СУКНІ В ЕТНОСТИЛІ

Кваліфікаційна робота
студентки групи ДО-21
ступінь вищої освіти «бакалавр»
спеціальності 022 «Дизайн»
Коваленко Мирослави Сергіївни

Керівник: к. пед. н., доцент
Ємельова Анна Петрівна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS ____ Кількість балів ____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

(підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Коваленко Мирослава Сергіївна, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавала і не одержувала недозволену допомогу під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело. Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомена. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

Мирослава Коваленко

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ЕТНІЧНИЙ СТИЛЬ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ	
КОСТЮМА.....	7
1.1. Етнічний стиль у сучасному дизайні костюма: від витоків до глобальних тенденцій.....	7
1.2. Етнічний стиль у творчості вітчизняних дизайнерів.....	11
Висновки до розділу 1.....	14
РОЗДІЛ 2. АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ.....	15
2.1. Концепція проєктної розробки.....	15
2.2. Візуалізація концепції проєктної розробки. Поетапне виготовлення експериментальної моделі.....	18
Висновки до розділу 2.....	22
ВИСНОВКИ.....	23
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	25
ДОДАТКИ:.....	29
Додаток А.....	29
Додаток Б.....	34

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Нині зростає потреба людей у відчутті культурної ідентичності. Одяг з етнічними елементами стає способом вираження цієї ідентичності, демонструючи приналежність до певної культури та її цінностей. Це особливо актуально для українців, які прагнуть підкреслити свою національну приналежність.

Українська культура, сформована століттями, втілює у собі глибинні традиції, що знайшли відображення у способі життя, світогляді, звичаях, а також у неперевершених зразках традиційних ремесел. Художні промисли України, що увібрали у себе риси, притаманні окремим етнографічним регіонам, є невід'ємною складовою національної культурної спадщини. Традиційні ремісничі техніки становлять собою унікальну скарбницю народного мистецтва, яка відображає історичний розвиток нації та її ментальність. З покоління в покоління передавалися таємниці технічної та технологічної майстерності, постійно удосконалювалися прийоми обробки природних матеріалів. Застосовані до оздоблення та декорування національного одягу, традиційні ремісничі техніки перетворилися на справжній символ країни, демонструючи багатство культури, традицій та самобутність українського народу.

Популяризація етнічного стилю через дизайн костюма має важливий освітній та просвітницький аспект. Вона допомагає молоді дізнатися про власну культурну спадщину, її символізм та значення, тим самим формуючи повагу до традицій та ідентичності. Вивчення традиційних видів ремесел та художньої творчості українців, безумовно, сприяє глибшому пізнанню національної культури, що розвивалася з давніх-давен. Необхідність дослідження мистецького надбання народу, зокрема населення Придніпров'я, зумовлена нагальною потребою збереження та відтворення багатовікової спадщини. Використання елементів етнічного стилю у сучасному дизайні є вкрай актуальною темою дослідження, оскільки вона має потужний вплив на

національну самоідентифікацію громадян та сучасні дизайн-практики, що формують унікальний стиль українського дизайну.

Питання історії українського костюма було предметом досліджень багатьох вітчизняних науковців, серед яких О. Косміна [12], О. Лагода [13-16], Т. Ніколаєва [24], К. Пашкевич [28], Н. Чупріна [34; 35] та інші. Їхні праці надають системний аналіз еволюції українського народного одягу та дозволяють визначити особливості його трансформації у сучасному модельному ряді. У процесі дослідження було проаналізовано праці провідних науковців, зокрема Л. Булгакової-Ситник [1], А. Варивончик [2], Р. Захарчук-Чугай [7], Т. Кара-Васильєвої [9; 10], З. Маріної [20], М. Мартишук [21], К. Павлуш [27], у яких розкрито історичний розвиток української вишивки та її художньо-естетичне значення в контексті формування національного костюма. Осмислення теоретичного доробку зазначених дослідників дало змогу виокремити провідні мотиви українського орнаменту та окреслити специфіку використання вишивки в сучасному дизайні одягу.

Мета дослідження – вивчити традиційні ремісничі техніки та проаналізувати їх трансформації в сучасному дизайні костюма з метою проєктування сукні в етностилі.

Для досягнення поставленої мети необхідно розв’язати низку **завдань**:

1. Проаналізувати етнічний стиль у сучасному дизайні костюма: від витоків до глобальних тенденцій
2. Встановити особливості репрезентації етнічного стилю у роботах провідних вітчизняних дизайнерів та їхній вплив на сучасні модні тенденції.
3. На основі проведеного теоретичного та практичного дослідження розробити авторську проєктну розробку – сукню в етностилі.

Об’єкт дослідження – одяг в етностилі та сучасні дизайнерські практики, що апелюють до зразків української культурної спадщини як джерела ідей, образів і художніх рішень.

Предмет дослідження – проєктування сукні в етностилі.

Методи дослідження. У процесі дослідження було комплексно застосовано методи, що забезпечують цілісне розкриття теми. Культурно-історичний аналіз дозволив розглянути народний костюм як важливий елемент етнокультурної спадщини. Порівняльно-історичний та типологічний підходи стали підґрунтям для виявлення регіональних особливостей традиційного вбрання та простеження змін, що відбувалися в його структурі та образності в різні історичні періоди. Аналіз візуальних джерел – зокрема фотографій, ілюстрацій, музейних експонатів, матеріалів із сучасних модних показів – дозволив висвітлити шляхи адаптації традиційних технік і форм у сучасному дизайні костюма. Для реалізації практичної частини дослідження використано метод проєктування, що став основою для створення авторської моделі сукні в етностилі.

Практичне значення кваліфікаційної роботи полягає в тому, що її результати сприяють глибшому розумінню етнічного стилю та особливостей його трансформації в умовах сучасного дизайну костюма. Отримані висновки можуть бути використані в освітньому процесі, фаховій дизайнерській практиці, а також у подальших науково-прикладних дослідженнях у сфері моди й культурної спадщини. На базі проведеного дослідження розроблено концепцію та проєкт сукні в етностилі, декорованої ручною вишивкою. Представлена модель демонструє позавіковий контекст та універсальність щодо створення різностильових образів, підкреслюючи актуальність та естетичну цінність українського етнодизайну.

Структура роботи. Робота складається з пояснювальної записки, яка включає вступ, два розділи, висновки до розділів, список використаних джерел та ілюстративні додатки. Зміст роботи викладено на 40 сторінках. Кваліфікаційна робота складається також з графічно-експозиційної частини проєкту та авторської проєктної розробки.

РОЗДІЛ 1

ЕТНІЧНИЙ СТИЛЬ У СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМА

1.1. Етнічний стиль у сучасному дизайні костюма: від витоків до глобальних тенденцій

Наприкінці XIX – на початку XX століття етнічна специфіка українського костюма, що найяскравіше відображалася у селянському вбранні, сформувала поняття «народний костюм» [26, с.344].

Людмила Пономар у книзі «Народний одяг Правобережного Полісся (середини XIX – середини XX століття)» зазначає, що «народний костюм утворюється набором характерних складових, кожний з яких можна визначити як вид одягу» [30, с.7].

Зазначимо, що на думку науковців, цей термін не позначав єдиного загальнонаціонального зразка, а скоріше відображав розмаїття регіональних комплексів. Локальні варіанти, що виникли під впливом історичного, економічного, соціального розвитку, природно-кліматичних умов та міжетнічних зв'язків вражають своєю різноманітністю. Регіональна унікальність костюма передавалася через символи, що були зрозумілими лише певній частині народу та відображалися в конструктивних, декоративно-художніх, знакових особливостях окремих елементів, способах їх носіння, а також у своєрідності крою та традиціях декоративно-художнього оформлення.

Литвинчук Н.В., зазначає, що у кінці XIX — на початку XX століття етнічна специфіка українців найповніше репрезентувалася в традиційному селянському вбранні, що зумовило поширення терміна «народний костюм». Водночас цей феномен не мав уніфікованої загальнонаціональної форми, а існував у вигляді множинності регіональних комплексів із численними локальними варіаціями. Із переходом до міських форм одягу розпочався

поступовий процес редукції етнічного стилю, що свідчить про глибокі трансформаційні зміни в системі етнокультурної ідентичності [19].

Музейні фонди та етнографічні колекції є першоджерелом автентичних зразків народного одягу. Дослідження експонатів у Дніпропетровському історичному музеї ім. Д. І. Яворницького (Рис. А. 1-3), колекції «Відкрита скриня» (Рис. А. 4-6) та приватної колекції Володимира Дзьобака («Ладомирія: відкритий простір») (Рис. А. 7-10) є фундаментальними для розуміння оригінальних форм та технік.

Монографії, статті, дисертації з етнографії, історії костюма, культурології надають теоретичну базу та аналітичні дані. Модні журнали, професійні блоги, сайти дизайнерських брендів, електронні каталоги та платформи, присвячені дизайну та моді, дозволяють відстежувати актуальні тенденції та нові колекції, що інтегрують етнічний стиль.

Докладний аналіз таких елементів, як сорочка (як один з найдавніших видів українського натільного одягу), поясний жіночий одяг (спідниці, запаски, плахти, фартухи), нагрудний одяг (камізельки, корсети, жупани, кацавейки), головні убори (намітки, хустки, очіпки), а також пояси та прикраси, розкриває багатство та різноманіття українського народного вбрання [30].

Ознаками регіональної специфіки традиційного костюма виступають конструктивні, декоративно-художні та знакові особливості окремих його елементів, способи їх носіння, а також композиційна цілісність убрання. Найчастіше регіональну відмінність визначають саме традиції декоративно-художнього оздоблення. Водночас варто наголосити й на своєрідності крою окремих складників костюма, що також є важливим маркером локальної ідентичності [33].

Узагальнюючи, можемо зробити висновок, що український народний костюм – це не просто одяг, а складний культурний код, що передавався з покоління в покоління, акумулюючи в собі багатовіковий досвід, вірування та

естетичні уподобання народу. Його регіональна специфіка є надзвичайною і слугує невичерпним джерелом для сучасного дизайну. Важливо розуміти, що термін «народний костюм» об'єднує низку унікальних регіональних комплексів, таких як Середнє Подніпров'я, Полісся, Поділля, Південь, Карпати і Прикарпаття, Полтавщина та Слобожанщина. Кожен з них мав власні, чітко виражені ознаки.

Наприклад, на Полтавщині сорочки часто мали уставкові рукави, тоді як на Поліссі були поширені сорочки з суцільнокроєними рукавами. Різниця в крої спідниць (зшиті чи незшиті, з різною кількістю пілок та способом збирання) також свідчила про регіональну приналежність. Ці конструктивні рішення не лише відповідали функціональним потребам, а й відображали локальні естетичні канони [30].

Найбільш яскраво регіональна специфіка проявлялася у вишивці. Кожен регіон мав свою колірну палітру, характерні орнаменти (геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні) та техніки виконання (низь, хрестик, лиштва, гладь, мережка). Так, на Дніпропетровщині переважала техніка «низю» з геометричними та рослинними мотивами, стилізованими до геометричних форм, а на рушниках домінувало дерево життя з птахами (Рис. А. 1-3).

Кожен елемент народного костюма мав своє сакральне значення. Вишивка на сорочках часто слугувала оберегом, захищаючи вразливі місця тіла, а її візерунки могли вказувати на віковий та соціальний статус носія. Так, для дівчат використовували одні мотиви, для заміжніх жінок – інші. Головні убори, як-от намітка чи очіпок, були не лише елементом вбрання, а й символом статусу жінки, відображаючи її перехід від дівчини до заміжньої пані. Прикраси – намиста, коралі, дукачі – не тільки підкреслювали красу, а й мали ритуальне та символічне значення.

Навіть те, як одягалися елементи костюма, мало значення. Наприклад, спосіб пов'язування хустки, розташування пояса чи носіння фартуха могли

відрізнятися в різних селах одного регіону, створюючи унікальні локальні варіанти.

Вивчення цих аспектів народного костюма дає дизайнерам глибоке розуміння не тільки зовнішнього вигляду, а й філософії та світогляду, що стоять за кожним орнаментом і кожним елементом. Це дозволяє створювати не просто копії, а осмислені інтерпретації, що несуть у собі культурну спадщину.

Протягом ХХ століття, з урбанізацією та глобалізацією, відбулося поступове стирання етнічного стилю у повсякденному вбранні. Проте, народний костюм не зник безслідно, а трансформувався, знаходячи своє нове життя в сучасному дизайні. Цей процес трансформації можна розглядати як діалог між традицією та інновацією (Рис. А.10).

Збереженням та вивченням автентичних зразків народного одягу займаються наукові співробітники та працівники музеїв (Дніпропетровський історичний музей ім. Д. І. Яворницького), етнографічні колекції («Відкрита скриня») та приватні збирачі (І. Гончар, колекція якого стала основою Українського центру народної культури «Музей Івана Гончара», Володимир Дзьобак з проєктом «Ладомирія: відкритий простір»). Ці зібрання стали фундаментом для наукового дослідження та джерелом натхнення для майбутніх поколінь дизайнерів.

На основі цих досліджень з'явився напрямок етно-модерн або етно-шик у дизайні костюма. Це не просто відтворення старовинних елементів, а їх інтерпретація та інтеграція в сучасні модні тенденції. Сучасні дизайнери не копіюють досконально крій чи оздоблення, а переосмислюють їх, адаптуючи до потреб та вимог сучасного споживача [17].

Найбільш поширений підхід – це використання традиційних орнаментів (вишивки, ткацтва) на сучасних тканинах та силуетах. Дизайнери можуть використовувати оригінальні візерунки або стилізувати їх, змінюючи кольорову гаму, розмір, розташування. Наприклад, традиційна вишивка, яка раніше

прикрашала лише сорочки, тепер з'являється на сукнях, жакетах, спідницях, аксесуарах [16].

Деякі дизайнери експериментують з традиційними техніками виготовлення (ткацтво, вишивка ручної роботи, аплікація), застосовуючи їх до сучасних матеріалів або створюючи унікальні фактури. Це додає речам особливої цінності та автентичності [15].

Аксесуари є одним з найпростіших та найефективніших способів інтеграції етнічного стилю. Намиста-коралі, дукачі, вінки, стилізовані пояси можуть стати яскравим акцентом у сучасному образі.

О. Лагода зазначає, що етнічний стиль у сучасному дизайні костюма має значний потенціал для подальшого розвитку та інтеграції у світову моду. Цей напрямок не лише сприяє збереженню культурної спадщини, а й відповідає сучасним запитам споживачів [13].

Таким чином, етнічний стиль у сучасному дизайні костюма – це не просто модний тренд, а глибокий культурний феномен, що поєднує минуле, сьогодення та майбутнє. Він є відображенням прагнення до самоідентифікації, збереження культурної спадщини та її адаптації до сучасних реалій, відкриваючи нові горизонти для творчості та інновацій у світі моди.

1.2. Етнічний стиль у творчості вітчизняних дизайнерів

У сучасному українському та світовому дизайні костюма спостерігається тенденція до активного переосмислення й інтеграції етнічної спадщини, зокрема народного костюма та традиційної вишивки. Такий підхід сприяє не лише популяризації української культури, а й створенню унікальних та конкурентоспроможних дизайнерських продуктів на глобальному ринку.

Народний костюм, як джерело натхнення, продовжує відігравати ключову роль у творчості українських дизайнерів. Одним із найважливіших елементів національного одягу є вишивка, яка стала об'єктом глибокого дослідження й осмислення. Естетична привабливість, символізм та доцільність вишивки

зумовлюють її популярність у сучасному дизайні. Можливості використання вишивки як основи для створення нових форм в одязі є надзвичайно широкими – від точного цитування етнографічних зразків до авторських інтерпретацій орнаментів і технік.

В українському фешн-просторі активно функціонують бренди, які зробили етнічний стиль основою своєї творчої концепції. Зокрема, бренд Vita Kin (Віта Кін) переосмислює традиційні українські вишиті сорочки та сукні, поєднуючи автентичні орнаменти з сучасним кроєм і натуральними тканинами високої якості. Завдяки цьому вишиванка набула статусу елемента високої моди (таб. А.1).

Бренд Etnodim спеціалізується на створенні вишиванок для різних вікових та гендерних груп, використовуючи техніки вишивки з різних регіонів України. Дизайнерка Юлія Магдич відома колекціями розкішного вбрання, в якому українська вишивка поєднана з елегантним кроєм, а бренд Ksenia Schneider інтегрує етнічні мотиви в урбаністичну естетику.

Особливе місце в національному фешн-дискурсі займає творчість Роксолани Богущкої, яка втілює карпатські орнаменти у виробках з нестандартним кроєм, художньою вишивкою, декором із бісеру та металу. Її колекції демонструють ігровий підхід до народних традицій, поєднуючи етнічне з модними тенденціями. Прикладом такого синтезу є колекція весна/літо 2008 року, що містить елементи борщівської та буковинської вишивки [21, с.74] (таб. А.1).

Лілія Пустовіт, концептуальна дизайнерка київської школи моделювання, звертається до геометричних орнаментів Поділля і Вінниччини, трансформуючи їх у цифрові принти, що створюють нову візуальну мову на перетині традицій і технологій (наприклад, колекція «Urbanmosaic»). Зокрема, М Мартишук зазначає, що «для творчості майстрині характерне використання геометричних орнаментів, нанесених на тканину за допомогою новітніх технологій [21, с.74]

Олеся Теліженко. Її колекція одягу «Дерево роду» (2005) створена за мотивами рушників південно-східної Черкащини. У ній використовуються натуральні тканини – льон, домоткане полотно. О. Теліженко поєднує вишивку з аплікацією, доповненою старовинними фактурними швами (морщення, пухлики), з кольоровими стрічками [21, с. 74-75].

Оксана Полонець також активно інтерпретує традиційні мотиви, створюючи вбрання в етнічному стилі, зокрема весільні сукні, що вирізняються поєднанням історичної форми з сучасною естетикою. Її бренд здобув міжнародне визнання, репрезентуючи національні ідеї через вишивку, що є домінантною ознакою колекцій (таб. А.1).

Важливо відзначити появу нових брендів, як-от Varenyky Fashion, які поєднують сучасні силуети з вишивкою на нетрадиційних матеріалах (наприклад, джинсовій тканині). Такий підхід демонструє трансформацію вишивки у полі модерного дизайну, її пристосованість до актуальних текстильних і технологічних рішень (таб. А.1).

Світова мода також проявляє зацікавленість українськими етнічними мотивами. Колекції таких дизайнерів, як Prabal Gurung, Gareth Pugh та Valentino, демонструють переосмислення карпатських орнаментів і образів українських жінок. Вишивка згадується як ключовий тренд у провідних модних виданнях, зокрема у Vogue. Комерціалізація етнічних мотивів, водночас, порушує етичні питання культурного запозичення, що потребують фахового осмислення та культурної чутливості.

Зростання популярності ручної праці, автентичності та унікальності сприяє інтеграції етнічного дизайну у глобальні тренди сталого розвитку. Вишивка як ремісничий феномен відповідає принципам Sustainable Fashion, оскільки базується на натуральних матеріалах і довговічності виробів. Це робить її привабливою для екологічно свідомих споживачів.

У контексті сучасних соціально-політичних подій, зокрема війни, спричиненої повномасштабним вторгненням Російської Федерації, зростає інтерес до української культури. Мода, в тому числі через вишивку, стає інструментом культурного опору та саморепрезентації нації. Колекції з українськими мотивами та кольорами державної символіки з'являються на світових подіумах, завойовуючи увагу міжнародної спільноти та поширюючи знання про Україну.

Таким чином, українська вишивка в сучасному дизайні костюма постає як універсальний візуально-семіотичний код, здатний транслювати глибокі культурні змісти. Її адаптація до модного простору є не лише мистецьким актом, а й засобом конструювання національної ідентичності в умовах глобалізованого світу.

Висновки до розділу 1.

Сучасний дизайн сприймається на рівні функціональності виробів, які повинні виконувати свою пряму функцію, але ми часто забуваємо про моральний аспект. Речі стали невід'ємною частиною життя кожної людини, за допомогою речей можна виразити свій внутрішній світ, настрій. Одяг завжди був лакмусом соціального статусу й репрезентував повне уявлення про людину.

Унаслідок стрімкого розвитку сучасного масового дизайну українці частково втратили можливість одягати речі з етнічними мотивами. Проте нині серед українських дизайнерів помітною є тенденція досліджувати власну етнокультуру та створювати речі нового формату з етнічною символікою.

Дизайнери не втомлюються шукати нові теми і форми виконання вишивки, підбирають вдалі варіанти для того чи того сезону чи будь-якого відомого зараз образу жінки. Нині вишивка на одязі обирається в точній відповідності до кольору речі і її стилю, вдало сприяє розв'язанню завдання привнесення в нього родзинки..

РОЗДІЛ 2.

АВТОРСЬКА ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ

2.1. Концепція проєктної розробки

Джерелом натхнення для розробки сукні в етностилі стали автентичні зразки народного одягу, декоровані різними техніками рукоділля, представлені в краєзнавчих музеях та приватних колекціях. Докладне вивчення ремісничих технік українців та Придніпровського регіону зокрема, спонукали до створення авторської проєктної пропозиції з проєктування сукні в етностилі.

Проєктна розробка сукні в етнічному стилі є не лише даниною поваги до багатовікових традицій, а й спробою інтегрувати елементи народного вбрання у сучасний гардероб, роблячи його актуальним та привабливим для широкого загалу. Цей підхід дозволяє переосмислити народний костюм як джерело натхнення для створення унікальних, функціональних та естетично довершених виробів, що відображають національну ідентичність та культурну спадщину.

Метою проєкту є не просто відтворення етнічного костюма, а його стилізація та адаптація до потреб сучасної жінки, що прагне виглядати витончено, оригінально та водночас підкреслити свою приналежність до української культури. Основу концепції становить глибоке вивчення українського народного костюма, його регіональних особливостей, символіки та технологій виготовлення.

Джерелом натхнення слугує різноманіття вишиваних орнаментів, притаманних різним регіонам України, зокрема геометричні, рослинні та зооморфні мотиви. Особлива увага приділяється семантиці кольорів та їхньому поєднанню, що відображає світогляд та вірування наших предків. Наприклад, червоний колір символізує любов, пристрасть, життєву енергію, чорний – землю, родючість, білий – чистоту, світло.

Синє полотно, обране для основи сукні, відсилає до традиційних кольорів одягу, що асоціюються з небом, водою, спокоєм та захистом.

Для даної сукні було обрано мінімалістичний, але водночас елегантний силует, який є своєрідним «полотном» для виразних етнічних акцентів. Основний акцент зроблено на деталях: широкий пояс та невелика сумка-кишеня з вишивкою. Це не випадково, адже саме ці елементи часто були найбільш оздобленими та несли важливе функціональне та обрядове навантаження в традиційному українському костюмі. Пояс, окрім своєї прямої функції, символізував захист, цілісність, а також був носієм інформації про статус та родинний стан. Декоративна кишеня, що відсилає до старовинних «калиток» або «торбинок», додає сукні не лише практичності, а й особливого шарму, підкреслюючи увагу до найдрібніших деталей та їхньої історичної відповідності.

Вибір матеріалів є ключовим аспектом у створенні сукні в етнічному стилі. Пріоритет надається натуральним тканинам, які використовувалися в давнину, таким як льон та бавовна. Для цієї сукні було обрано високоякісний лляний матеріал світло-синього або сіро-синього відтінку, що забезпечує комфорт, гігроскопічність та приємні тактильні відчуття. Льон також відомий своєю міцністю та довговічністю, що відповідає концепції створення якісного та довговічного виробу.

Головними декоративними елементами є вишивка хрестиком на поясі та кишені. Орнаменти на поясі характеризуються яскравою поліхромною гамою та геометричними мотивами, що є характерними для центральних та східних регіонів України. Ці орнаменти можуть бути стилізованими версіями давніх символів, що несли оберегове значення. На кишені ж, навпаки, застосована більш деталізована вишивка хрестиком із зооморфними та рослинними мотивами, що нагадують птахів або фантастичних істот. Це може бути відсилкою до символіки птахів як провісників доброго вісті, оберегів дому та

родини. Кольорова палітра вишивки яскрава та насичена, що додає сукні виразності та динамічності. Для вишивання було обрано геометричні орнаменти, восьмипелюсткові квіти-зірки (прадавний орнамент) та птахи (символ людських душ).

Дизайн сукні поєднує простоту форми та багатство декору. Прямий, вільний крій сукні забезпечує комфорт та універсальність, дозволяючи їй вписатися в різні стилістичні образи. Ключовим елементом стилізації є широкий пояс, що акцентує талію і створює виразний етнічний акцент. Його розміщення та орнамент є центральними візуальними точками сукні, що привертають увагу до деталей. Кишеня, що пришита до поясу, є не просто функціональним елементом, а повноцінним декоративним акцентом. Її розташування та унікальна вишивка роблять її частиною загальної композиції, що розповідає власну історію. Кишеня оздоблена червоними китиць-вішками, які також мають символічне значення: у народній традиції вони виступають оберегами, що відлякують злі сили та захищають власника одягу. Китиці, розміщені по краях вишивки, гармонійно доповнюють композицію, надаючи сукні святковості й динаміки.

Ця сукня може бути інтерпретована як повсякденний елемент гардеробу, так і як вбрання для особливих подій, залежно від аксесуарів та взуття. Вона легко комбінується з різноманітними елементами, дозволяючи створювати як богемні, так і елегантні образи. Завдяки своїй універсальності та водночас яскраво вираженій національній ідентичності, сукня стає не просто одягом, а своєрідним маніфестом, що демонструє повагу до традицій та сучасне розуміння краси. Це свідчить про глибоке розуміння того, що етнічний стиль не є застарілим, а навпаки, має потужний потенціал для інновацій та самовираження в сучасному світі моди.

Проектна розробка сукні в етнічному стилі є яскравим прикладом того, як культурна спадщина може бути переосмислена та інтегрована в сучасний дизайн.

2.2. Візуалізація концепції проєктної розробки. Поетапне виготовлення експериментальної моделі

Як відомо, етностиль вирізняється характерними рисами, серед яких однією з основних є використання виключно натуральних матеріалів для створення одягу, взуття та сумок [1]. Для виготовлення проєктної пропозиції в етностилі було обрано натуральні матеріали, зокрема льон. Льон – це справжній скарб природи, який протягом багатьох століть цінується за свої унікальні властивості та екологічність. Його використання в етностилі є не лише даниною традиціям, але й виваженим вибором на користь комфорту, довговічності та естетичної привабливості. Для нашої кваліфікаційної роботи, присвяченої проєктній пропозиції в етностилі, льон є ідеальним матеріалом, що підкреслить автентичність та глибокий зв'язок з культурною спадщиною.

Однією з ключових переваг льону є його натуральність та екологічність. Льон володіє унікальними фізичними властивостями, які роблять його незамінним для виготовлення одягу, взуття та сумок в етностилі. Його міцність та зносостійкість забезпечують довговічність виробів, що є важливим аспектом сталого споживання. Льон добре пропускає повітря, дозволяючи шкірі дихати, що особливо цінно в теплу пору року. Він також має високу гігроскопічність, тобто здатність вбирати вологу, залишаючи відчуття сухості та комфорту. Крім того, льон має антибактеріальні властивості, що запобігають розвитку шкідливих мікроорганізмів.

Естетичні якості льону також відіграють важливу роль у його виборі для етностилю. Його характерна фактура з легким блиском надає виробам особливої вишуканості та природної краси. Льон чудово піддається фарбуванню натуральними барвниками, що дозволяє створювати багату палітру відтінків,

характерних для різних етнічних регіонів. З часом лляні вироби не втрачають своєї привабливості, а навпаки, стають м'якшими та набувають особливого шарму.

Головний акцент зроблено на елементах декору, які збагачують простий крій та лаконічний прямий силует виробу. Для декору, а саме для вишивання, було обрано вишивальні шерстяні нитки.

Етапи роботи полягали у створенні ескізу, технічного рисунка, виготовленні лекал, викроюванні деталей сукні, оздобленні елементів виробу вишивкою, технологічній послідовності виготовлення та обробці деталей.

Варіанти візуалізації концепції проєктної розробки представлені в Додатку Б.

У Додатку (Рис. Б.1.-Б.2.) представлено ескіз та технічний рисунок сукні.

Процес конструювання сукні розпочинається з розробки базової форми прямого силуету з вільною посадкою, яка забезпечує комфорт та універсальність у носінні. На етапі створення креслення враховується відсутність складного рельєфного моделювання, що дозволяє досягти лаконічності форми. Особливу увагу приділяють визначенню лінії плеча, пройми та довжини виробу, що має бути збалансованою для різних типів фігур.

Наступним етапом є моделювання декоративно-функціональних елементів. Конструювання широкого пояса передбачає врахування як анатомічних параметрів талії, так і візуальної композиційної ваги цього елемента. Пояс розміщується на акцентній лінії, де його орнаментальна складова стає центральним стилістичним акцентом. Для цього формується основа з можливістю вишивки або аплікації, залежно від техніки оздоблення.

Конструкція кишені передбачає інтеграцію з поясом, тому вона моделюється як окремий елемент, що пришивається до поясу з дотриманням

принципів композиційної рівноваги. Її форма та розмір узгоджуються з декоративною функцією.

У фінальній стадії процесу відбувається поєднання усіх елементів – базового полотна сукні, поясу з орнаментом, декоративної кишені з вишивкою та китицями.

На етапі розробки декоративного оздоблення сукні особливу увагу було приділено вибору вишивки як ключового елемента стилізації (Рис. 3-5). В основу концепції покладено поєднання традиційних мотивів української вишивки з сучасним баченням образу, що дозволило створити візуально виразний та змістовно насичений декоративний акцент.

Першим кроком стало дослідження регіональних особливостей орнаментів, зокрема характерної для центральних та східних областей України геометричної символіки та поліхромної кольорової гами. Саме ці мотиви лягли в основу вишивки на поясі: тут використано стилізовані геометричні фігури та восьмипелюсткові квіти-зірки – архаїчні символи сонця та гармонії, що водночас виконують оберегову функцію.

На другому етапі було визначено візуальні акценти для різних частин виробу. Так, вишивка на кишені набула більшої деталізації та символічного навантаження. Тут застосовано хрестикову техніку з зображенням зооморфних та рослинних елементів – стилізованих птахів і фантастичних істот, які асоціюються з добрими вістями, охороною дому та духовністю.

Кольорова палітра вишивки підібрана з урахуванням бажаної емоційної виразності: використано насичені, контрастні барви, що підсилюють декоративний ефект і динамічність виробу. У такий спосіб елемент вишивки став не лише естетичним компонентом, а й носієм глибокого культурного змісту, що гармонійно інтегрується в загальний художній образ.

Процес пошиття сукні показано у додатку (рис. 6-8).

Важливим етапом є примірка, під час якої перевіряється посадка виробу, баланс деталей та загальна композиційна гармонія (рис. Б. 9-10) Завершальне оздоблення (відпарювання, фінішна обробка швів) забезпечує високий рівень якості виробу.

У результаті проведеної практичної роботи використано матеріали та фурнітуру для створення модельної пропозиції, представлені в таблиці.

Таблиця 2.1. Використані матеріали

№	Назва матеріалу, фурнітури	Кількість	Матеріал
1	Тканина натуральний льон	2,5 м.	
2	Нитки DOR TAK	4 шт.	
3	Флізелін	0,5 м	
4.	Гудзик	1	

5.	Канва для вишивання	0,5 м.	
9	Нитки для вишивання	10	

Висновок до розділ 2.

У межах авторської проєктної пропозиції було розроблено концепцію сукні в етнічному стилі, що поєднує традиції українського народного костюма з сучасними дизайнерськими підходами. Джерелом натхнення стали автентичні зразки народного вбрання Придніпровського регіону, орнаментика, символіка кольорів та традиційні техніки оздоблення, які переосмислено з урахуванням сучасних естетичних і функціональних вимог.

Проектна розробка базується на глибокому аналізі культурної спадщини, а обрана стилізація дозволяє не лише зберегти національну ідентичність, а й зробити її актуальною в контексті сучасної моди. Центральну роль у дизайні відіграють декоративні елементи – вишивка, пояс і кишеня з символічним наповненням, виконані з дотриманням традиційних технік. Вибір натуральних матеріалів, зокрема льону, забезпечив не лише естетичну, а й практичну цінність виробу.

У процесі візуалізації концепції реалізовано всі етапи створення моделі – від ескізу та технічного рисунка до виготовлення експериментального зразка. Усі деталі конструкції гармонійно поєднуються, підкреслюючи авторське бачення сукні як унікального виробу з глибоким змістом. Таким чином, проєкт демонструє можливість гармонійного поєднання традицій і сучасності, підтверджуючи перспективність етностилу як напряму у сучасному дизайні одягу.

ВИСНОВКИ

Етнічний стиль в сучасному дизайні костюма є не просто модним трендом, а глибоким культурним феноменом, що забезпечує зв'язок між минулим, сьогоденням та майбутнім. Він відображає прагнення до самоідентифікації, збереження культурної спадщини та її адаптації до сучасних реалій, відкриваючи нові горизонти для творчості та інновацій у світі моди.

Протягом ХХ століття, під впливом урбанізації та глобалізації, відбулося поступове стирання етнічного стилю в повсякденному вбранні. Однак народний костюм не зник, а трансформувався, відроджуючись у сучасному дизайні. Цей процес можна розглядати як діалог між традицією та інновацією.

Сучасні українські дизайнери активно переосмислюють та інтегрують етнічну спадщину, зокрема народний костюм і традиційну вишивку, що сприяє не лише популяризації української культури, а й створенню унікальних та конкурентоспроможних дизайнерських продуктів на глобальному ринку. Бренди, такі як Vita Kin, Etnodim, та дизайнери Юлія Магдич, Ксенія Шнайдер, Роксолана Богуцька, Лілія Пустовіт, Олеся Теліженко, та Оксана Полонець, відіграють ключову роль у цьому процесі, адаптуючи автентичні орнаменти та техніки до сучасних силуетів та матеріалів.

Вишивка є одним з найважливіших елементів національного одягу, її естетична привабливість, символізм та доцільність зумовлюють її популярність у сучасному дизайні. Можливості використання вишивки надзвичайно широкі – від точного цитування етнографічних зразків до авторських інтерпретацій орнаментів і технік. Зростання популярності ручної праці, автентичності та унікальності також сприяє інтеграції етнічного дизайну у глобальні тренди сталого розвитку. Вишивка, як ремісничий феномен, відповідає принципам Sustainable Fashion, оскільки базується на натуральних матеріалах і довговічності виробів, що робить її привабливою для екологічно свідомих споживачів.

Розроблено проєктну пропозицію із декоруванням елементів сукні вишивкою. Розробка сукні в етнічному стилі є не лише даниною поваги до багатовікових традицій, а й спробою інтегрувати елементи народного вбрання у сучасний гардероб, роблячи його актуальним та привабливим для широкого загалу.

Проведене теоретичне та практичне дослідження теми «Проектування сукні в етностилі » дозволило уточнити, конкретизувати та систематизувати отримані знання; підтвердило, що відродження рукоділля та ремесел, яскравих українських орнаментів, їх інтерпретація й адаптація до сучасного повсякденного життя, у моду, буде поза часом, та буде конкурентною з масовим виробництвом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Булгакова-Ситник Л. Подільська народна вишивка: Етнографічний аспект / Ред. О. М. Козакевич. Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори». 2010. 336 с.
2. Варивончик А.В. Традиційна народна вишивка як складова українського одягу (XX ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 26.00.01. Київ. нац. ун-т культури і мистец. Київ, 2011. 16 с.
3. Відкрита скриня : веб-сайт. URL: <https://vskrynia.com.ua/> (дата звернення: 17.11.2024).
4. Дніпропетровщина відзначає 15-ту річницю Дня вишиванки. Дніпропетровська обласна рада: веб-сайт. URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/без-рубрики/дніпропетровщина-відзначає-15-ту-річни/>(дата звернення: 17.04.2025).
5. Енциклопедія сучасної України: веб-сайт. <https://esu.com.ua/article-52585>(дата звернення: 19.04.2025).
6. Ємельова А. П. Народні ремесла та промисли Катеринославщини (кінець XIX – початок XX століття).Сталий розвиток промисловості та суспільства : міжнар. наук. конф., 20–22 травня 2015 р. : матер. конф. Кривий Ріг : ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2015. С. 102.
7. Захарчук-Чугай Р.В. Українська народна вишивка. Київ : Наукова думка, 1988. 190 с.
8. Інтернет-магазин дизайнерських вишиванок ручної роботи. *Varenyky fashion*: веб-сайт. URL: <https://www.varenykyfashion.com.ua/?msclkid=03a3228bd11611ec9af6647f50a0758> (дата звернення 11.02.2025).
9. Кара-Васильєва Т.В. Історія української вишивки. Київ, 2008. 469 с.
10. Кара-Васильєва Т.В. Українське літургійне шитво. Київ: 1996. №11–12. С. 9–12.

11. Коропенко І. В. Українські чинбарі і чижмарі. Сучасний орфографічний словник української мови [Текст] : 60 000 сл. Донецьк : БАО, 2007. С.80-82. URL: <http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/Magazine27-19.pdf>
12. Косміна О. Ю. Традиційне вбрання українців: Науково-популярне видання.: Полісся. Карпати. Київ: Балтія–Друк, 2009. 160 с.
13. Лагода О. Мода в дизайні одягу: теорія та практика: Навчальний посібник. Черкаси: ЧДТУ, 2010. 247 с. 128.
14. Лагода О. Одяг в контексті сучасної візуальної культури. Візуальність в умовах культурних трансформацій. Черкаси : Ю.Чабаненко, 2009. С. 138-140.
15. Лагода О.М. Репрезентативні практики дизайну костюма в контексті еволюції художньо-проектної культури. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства за спеціальністю 17.00.07 – дизайн. Київський національний університет технологій та дизайну. Київ, 2020.
16. Ладомірія. *Онлайн резиденція* : веб-сайт. URL : <https://online.ladomyriia.com/> (дата звернення: 11.02.2025).
17. Ладомірія: чим вражає етнопарк у Радивиліві. *Район. Історія* : веб-сайт. URL : <https://history.rayon.in.ua/topics/387580-ladomiriia-chim-vrazhae-etnopark-u-radiviloviGjyvjvf> (дата звернення 11.02.2025).
18. Лейбик, кептар, плахта: з чого складається український народний костюм. *24 fashion*: веб сайт. URL : https://lifestyle.24tv.ua/fashion/leybik-keptar-plahta-chogo-skladayetsya-ukrayinskiy-narodniy_n1964483 (дата звернення: 15.09.2022).
19. Литвинчук Н.В. Україна, держава: ремесла та промисли [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Україна - Українці. Кн. 1 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут

історії України. Київ: «Наукова думка», 2018. 608 с. URL : <http://www.history.org.ua/?termin=1.4.2> (дата звернення: 11.12.2024).

20. Маріна З.П. Українська вишивка XIX – початку XX ст. на Катеринославщині. Придніпров'я: Невідомі та маловідомі сторінки. 2013. С. 121 – 128.

21. Мартишук М.В. Вишивка як складова декору українського жіночого авангардного одягу. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/had_2014_1_15.pdf

22. Музей Івана Гончара: веб сайт. URL:<https://honchar.org.ua/collections/detail/2899> (дата звернення:19.10.2024).

23. Нестеркова О., Кисляков К. Орнаментальні діалоги : [про українську вишивку XVIII–поч. XX ст.]. Культура і життя. 1999. 4с.

24. Ніколаєва Т. О. Історія українського костюма: посібник. Київ : Либідь, 1996. 176 с.

25. Ніколаєва Т.О. Історія українського костюма. Київ, 1996.

26. Основи народознавства : навчальний посібник / [укл. І. Терешко, В. Гончарук]. 2-ге вид. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві» (Видавець «Сочінський»), 2014. 347 с.

27. Павлуш К. О. Українська вишивка: регіональний аспект URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apkant_2012_12_24 (дата звернення: 17.04.2024).

28. Пашкевич К.Л. Особливості використання етноджерел в дизайні колекцій сучасного одягу. Теорія і практика дизайну. 2018. Вип. 15 : Технічна естетика. С. 109–123.

29. Петраускас А.В. Ремесла та промисли сільського населення Середнього Подніпров'я в IX - XIII ст. : автореф. дис. на здобуття наук.ступеня канд. іст. наук: 07.00.04. Київ, 2003. 20 с.

30. Пономар Л.Г. Народний одяг Правобережного Полісся середини XIX – середини XX століть. Історико-географічний атлас. Словник. Київ : ТОВ «Бизнесполиграф», 2015. 268 с.

31. Регіональні особливості українських вишиванок. *Etno-vyshyvanka*: веб-сайт. URL: http://etno-vyshyvanka.kiev.ua/uk/Regionalni_osoblivosti_ukrajinskih_vishivanok.bXxDR/ (дата звернення: 25.04.2025)

32. Сакральна символіка української вишиванки. Вже-вже: веб-сайт. URL: <https://vzhe-vzhe.com/blog/religious-symbols-ukrainian-embroidery/?msclkid=071c5522d15a11ecad84ae8992c6daea> (дата звернення: 14.12.2024).

33. Символіка народного костюма. Спогад: веб-сайт. URL: https://spogad.at.ua/publ/istorija/simvolika_narodnogo_kostjuma/5-1-0-399 (дата звернення: 14.12.2024).

34. Чупріна Н.В. Розробка художньо-технологічних принципів проектування колекції сучасного жіночого костюма на основі українського народного одягу: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. техн. наук : спец. 05.19.04 „Технологія швейних виробів. Київ, 2001. 23с.

35. Чупріна Н.В. Система моди XX – початку XXI століття: проектні практики та чинники функціонування (європейський та український контексти): дис... д-ра. мист.: 17.00.07. Київ, КНУТД, 2019. 610 с.

36. Юрчишин Ю.Б. Традиції народного вбрання в творчості сучасних дизайнерів одягу (історико-культурні передумови та мистецькі інтерпретації) [Текст] : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01; Держ. ВНЗ «Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника». Івано-Франківськ, 2021. 18 с.

37. Etnodim : web. URL: <https://etnodim.ua/accessories/fartuh-rozmay>

ДОДАТКИ

Додаток А.

Аналоги та прототипи

Рис. А.1-3. Зразки вишитих рушників та народного одягу. Дніпропетровський національний історичний музей імені Д. Яворницького

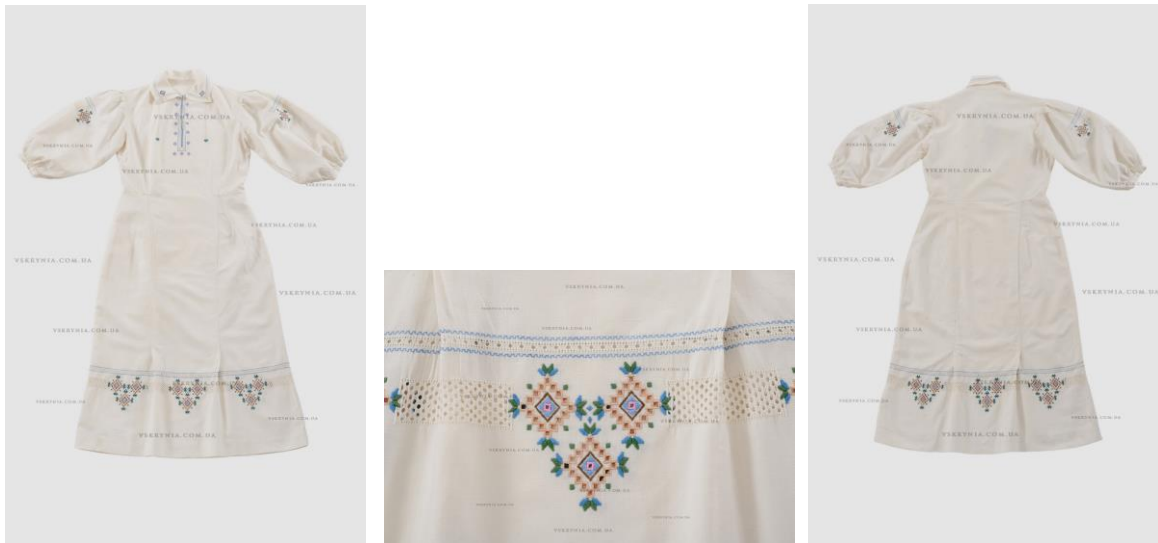

Рис. А. 4-6. Сукня вишита КВС0466. Сер. XX ст. Дніпропетровщина.

Відкрита скриня.

Сукня жіноча пошита з білого льняного фабричного полотна, вишита на рукавах, комірі, грудях і на подолі білими, блакитними, зеленими, рожевими і коричневими, орнамент геометричний.

Рис. А. 7-10. Зразки відтвореного народного одягу
(музей автентичного одягу, м. Радивілів)

Таблиця А.1. Інтерпретація ремісничих технік в роботах дизайнерів

1	Дизайнер Роксолана Богуцька. Ethnic vest by Roksolana Bogutska	
2.	Vita Kin (Віта Кін) є одним з найвідоміших українських брендів	
3	Дизайнер Лілія Пустовіт. Мозаїка українських оберегів.	
4	Дизайнер Олеся Теліженко	

5	Дизайнер Оксана Полонець	
6	Бренд Varenyky Fashion	
7	https://etnodim.ua/accessories/fartuh-rozmay	

8	https://etnodim.ua/accessories/fartuh-rozmay	
9	Кишеня гаман, ладунка	

Додаток Б. Проектна пропозиція

Рис. Б. 1.Художній ескіз

Рис. Б.2. Технічний рисунок

Рис. Б. 3. Вишитий пояс з фрагментами орнаменту традиційної української вишивки, виконаного в техніці хрестиком. У ньому переважають геометричні мотиви: ромби, зірки, хрестоподібні елементи в яскравих кольорах – червоному, синьому, жовтому, білому та чорному.

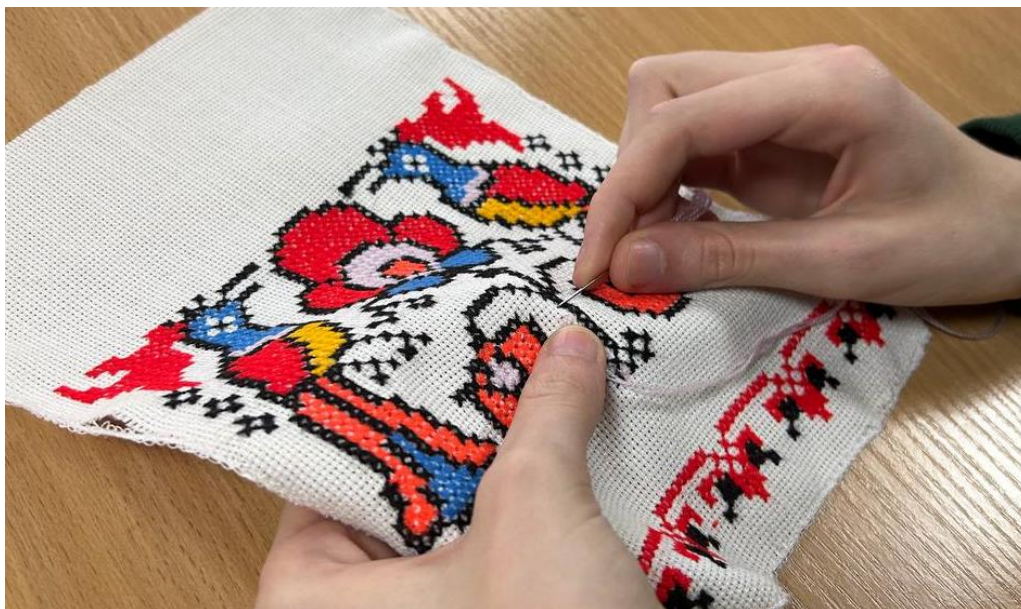

Рис. Б.4-5. Фотофіксація процесу вишивання

Рис. Б.6-8. Фотофіксація виготовлення виробу

Рис. Б.9-10. Примірка на манекені

Б.11 Готовий виріб

Б.12. Готовий виріб